

Försvarsdepartementet

Er ref Fö2024/01550

Vår ref Re2024025

Remiss av slutbetänkandet Motståndskraft i samhällsviktiga tjänster (SOU 2024:64)

Drivkraft Sverige är branschorganisationen för bränsle-, drivmedels- och laddbolagen. Våra medlemsföretag och partners omfattar cirka 3000 energistationer för lätt och tung trafik, 21 depåorter och 6 raffinaderier. Branschen befinner sig mitt i omställningen från fossilt till fossilfritt där biodrivmedel och elektrifiering är hörnstenar för att bli klimatneutrala 2045.

Drivkraft Sverige har följande att anföra.

Inledning

Drivkraft Sverige välkomnar slutbetänkandet Motståndskraft i samhällsviktiga tjänster (SOU 2024:64). Vi anser att förslaget är ett viktigt steg för att stärka säkerheten och motståndskraften. Området är dock komplext och har stor påverkan på verksamheterna. Det är därmed positivt att EU har ett tydligt och harmoniserat regelverk för medlemsstaterna. Således ser vi det som mycket positivt att den övergripande inriktningen vid den svenska implementeringen har följt en god linje gentemot EU-direktivet.

I Drivkraft Sveriges remissvar kategoriseras yttrandet i tre huvudavsnitt; harmonisering, samordning och implementering, då dessa fångar upp utmaningarna med det nya regelverket. Vi kommer även att framföra några summerande åtgärder för respektive avsnitt.

Harmonisering

För att säkra en god harmonisering vid införande av nya regelverk kan inte vikten av konsekvensanalyser underskattas. De nya förslagen från EU bör granskas hur väl de harmoniserar med nationell lagstiftning inom skydd, säkerhet och beredskapsområdet. Vid denna analys bör man även se över och harmonisera begreppen som används inom lagstiftning för skydd-, säkerhets- och beredskapsområdet. Den sammanlagda effekten kan i annat fall riskera att leda till ökad otydlighet i stället för att bidra till att stärka verksamheternas förmågor att stärka robustheten, resiliensen och redundansen i hela samhället. Därav lyfter vi utförande av konsekvensanalyser för att säkerställa att både konkurrenskraften och motståndskraften inom EU kan harmoniseras på bästa sätt.

För internationella företag som är verksamma i flera medlemsstater och som omfattas av NIS2/CER är det viktigt att möjliggöra gränsöverskridande verksamhet och datadelning för att effektivt kunna genomföra åtgärder och övervakning som krävs av NIS2/CER. Lagförslaget fokuserar på verksamhetsutövares ansvar utan att beakta hur arbete bedrivs inom en koncern, där koncernbolag ofta delar gemensamma processer och datalagringssystem.

NIS2/CER-direktivet bör betänka hur regelverket relaterar till krisberedskap och totalförsvaret samt hur identifierade samhällsviktiga verksamheter och tjänster knyter an till de tio beredskapssektorerna.

Utredningen föreslår att kritiska verksamhetsutövare som uppgett att de tillhandahåller samhällsviktiga tjänster till minst sex medlemsstater ska anmäla detta till tillsynsmyndigheten. Av anmälan ska det framgå vilken samhällsviktig tjänst som tillhandahålls och till eller i vilka medlemsstater den tillhandahålls. I dessa sammanhang bör det finnas tröskelvärden att tillämpa vid bedömning av den samhällsviktiga tjänsten per land.

De aktörer som bedriver säkerhetskänslig verksamhet i Sverige omfattas redan av krav inom riskbedömning, incidentrapportering och bakgrundskontroller enligt säkerhetsskyddslagen. Det är samma krav som ställs enligt nya lagen om motståndskraft hos kritiska verksamhetsutövare och kan därför undantas. Ett annat exempel är hur man hanterar en cyberincident som inträffat där det fysiska skyddet brutit, hur samverkar lagen om motståndskraft och lagen om cybersäkerhet i dessa fall?

Det finns behov av ökad tydlighet hur man ska agera utifrån en internationell och nationell kontext mellan olika lagkrav för att förhindra överlappning. Förslag på åtgärder:

- 1. Genomför en översyn av lagkrav:** en grundlig utredning av befintliga regleringar och föreslagna nya lagförslag för motståndskraft och cybersäkerhet är nödvändigt för att förhindra överlappningar och tydliggöra regelefterlevnad. Detta inkluderar bland annat Säkerhetsskyddslag (2018:585), Skyddslagen (2010:305) och Sevesolagstiftningen. Utöver detta bör även översynen inkludera begreppen som tillämpas inom området.
- 2. Tydliggör dess relation:** tydliggör hur lagarna förhåller sig till varandra, samt vilka undantag som ska beaktas. Man bör även klargöra hur hanteringen av olika lagkrav hanteras inom en verksamhets olika områden.
- 3. Harmonisering av åtgärder och tillsyn:** Tydliggör hur föreslagna åtgärder och tillsyn samordnas både inom Sverige och mellan EU:s medlemsstater. Detta bör inkludera även övriga lagstiftningar som har beröring på säkerhet och beredskap.

Samordning

För att inte skapa oordning samt undvika att denna lagstiftning blir, resurs- tids- och kostnadsdrivande bör man tydliggöra roller och ansvar för myndigheter och center som berörs av denna lagstiftning så att detta samordnas så effektivt som möjligt.

Således krävs tydlighet i vem som gör vad, effektivisering av informationsvägar, samt att detta inte delas upp eller överlappas. Man bör även tydliggöra vem som tar fram föreskrifter och vägledningar med detaljerade krav, även för de mindre tekniska skillnader som finns inom de olika sektorsområdena för samhällsviktiga tjänster. Vem informerar, vem genomför den tekniska tillsynen samt till vem man genomför anmälningstillsynen?

Med det utökade tillämpningsområdet kan utredningens förslag öka fragmenteringen och riskerar därmed att resultera i ett flertal överlappande föreskrifter. Detta blir särskilt tydligt då verksamheter och leverantörskedjor ej tagits med i konsekvensbedömningen rörande dess regleringar och överlappningar.

För att stärka ordningen bör man utgå från att en myndighet tar fram systemplattform en för stöd, rapportering samt stödjande underlag (vägledning och övning). En myndighet som ansvarar för föreskrifter och en myndighet som ansvarar för tillsyn.

För energisektorn blir det extra viktigt då arbetet kan samordnas mellan de olika lagstiftningarna (NIS2, CER, Säkerhetsskydd etc) samt dess kopplingar gentemot totalförsvarsarbetet. Drivkraft Sverige anser således att Energimyndigheten bör ha ett helhetsansvar som tillsynsmyndighet.

Drivkraft Sverige välkomnar förslaget om att etablera ett samarbetsforum, lett av MSB, för att säkerställa en enhetlig och effektiv tillsyn. Detta samarbetsforum bör även säkerställa harmonisering med andra regelverk.

Det är även av vikt att säkerställa tydliga rapporteringsflöden och avgränsningar inom de olika lagstiftningarna. Idag rapporterar branschen in flera olika riskbedömningar och säkerhetsrapporter. För att förtydliga och förhindra missförstånd är det av vikt att samordna detta arbete, vilket även berör förslag till åtgärder och uppföljning.

En mekanism bör utvecklas som gör det möjligt för de bakgrundskontroller av personalresurser som krävs enligt CER-direktivets artikel 14 att antingen erkänna bakgrundskontroller som genomfört av en annan medlemsstat eller ge garanterad tillgång till nationella bakgrundskontroller för personal på kritiska entiteter som kontrollerats av en annan medlemsstat för liknande befattningar. Utöver detta behövs ett förtydligande avseende bakgrundskontroll av personer som inte bor i EU.

Förslag på åtgärder:

1. **Samordning säkerhet och beredskap:** Tillsynsansvaret bör tilldelas endast en myndighet, i vårt fall bör Energimyndigheten få ett helhetsansvar för frågor inom säkerhet och beredskap. Detta reducerar risken för överlappning. Tillsynsmyndigheterna bör samordnas, under MSBs ledning. Detta inkluderar Incidentrapportering kopplat till säkerhet och beredskap, för både tillsyn och incidentrapportering bör myndigheterna säkra gemensamt system och process för att underlätta hanteringen.
2. **Förtydliga riskbedömning och säkerhetsåtgärder:** inkludera specifika krav på riskhanteringsåtgärder och ange tydligt nivån för dessa åtgärder för att undvika godtyckliga beslut. Säkra att detta samordnas med befintliga åtaganden och åtgärder inom annan lagstiftning.
3. **Förtydliga bakgrundskontroller:** tydliggör hur systemet för bakgrundskontroller ska genomföras och hur detta system relaterar till nationell säkerhetsskyddslag.

Implementering

Implementeringen av lagen om motståndskraft hos kritiska verksamhetsutövare kommer att vara omfattande och kostnadsdrivande. Det är därför angeläget att tillkommande administrativa pålagor är proportionerliga och samordnas så långt som möjligt med befintliga regelverk. Angående proportionalitet så upplever Drivkraft Sverige en otydlighet kring sanktionerna, dessa bör vara tydligt definierade och rimligt utformade.

Implementeringen kommer att ställa höga krav på kompetens, här bör regeringen tillse satsningar på utbildningar för både privata och offentliga aktörer. För myndigheterna bör det även ställas krav på systemförståelse.

Då branschen möts av en omfattande rapportering inom många områden är det av stor betydelse att hanteringen för rapportering blir både tydlig och i möjligaste mån enkel, för att förhindra ett ostrukturerat och ineffektivt arbete där tid läggs på tolkning och administration. Kritiska verksamhetsutövare ska rapportera incidenter som medför eller kan medföra en betydande störning i den samhällsviktiga tjänsten. Som utredningen bedömer och konstaterar behövs tröskelvärden som gäller för att en incident kan medföra en betydande störning vid tillhandahållandet av den samhällsviktiga tjänsten. Det är av stor vikt att dessa tröskelvärden blir tydliga och sektorsspecifika så att inte alla avbrott omfattas av rapportering.

Enligt slutbetänkandet ska rapporteringen göras till MSB vilket medför att rapportering enligt NIS2- och CER-direktiven hålls samman. En första rapport ska lämnas inom 24 timmar.

Formuleringen i förordningen bör övervägas noga för att säkerställa att 24-timmarsklockan endast startar när analysen befast att incidenten är av kritisk karaktär.

Förslag på åtgärder:

1. **Tydliggör sanktioner:** sanktioner bör vara tydligt definierade och proportionerliga till överträdelsens allvar. Tillsynsmyndigheterna (inom flertalet områden) kommer sitta på aggregerad information och således bör dessa myndigheter ha en adekvat förmåga att hantera dessa frågor.
2. **Satsa på kompetensutveckling:** regeringen bör satsa på kompetensutveckling och utbildning inom säkerhet och riskhantering för att säkerställa att kritiska samhällssektorer såsom energisektorn kan uppfylla de nya kraven. Tillsynsmyndigheterna bör ha tillräckliga resurser och kompetens.

Det är även av vikt att tillsynsmyndigheterna förstår hur systemet fungerar, annars riskerar det leda till en rad olika missförstånd och feltolkningar vid tillsyn.

3. **Förbättra informationsdelning och incidentrapportering:** tydliggör definitioner och riktlinjer för vad som ska rapporteras och vilka tröskelvärden som ska användas.

Avslutning

Ordet "systematik" nämns i denna utredning, och här bör man se till så att det finns en sammanhållande systematik mellan de nya regelverken och befintliga regelverk såsom säkerhetsskyddslagen (2018:585), Skyddslag (2010:305), Lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor och övrig lagstiftning som berör säkerhet och beredskap. Här bör man tydligare definiera tillsynsmyndigheternas befogenheter, där även tillsynsperioderna bör harmoniseras mellan regelverken.

En ökad regelbörda, ökad administration och sanktionsavgifter som verktyg, skapar inte en stärkt robusthet. Tvärtom skapar det snarare större distans än samarbete och tillit mellan stat och näringsliv. För att stärka vår förmåga behöver vi stärka samarbetet och bygga förtroende tillsammans. Här bör man möjliggöra att återkoppling och underrättelse vidtas löpande så att ständiga förbättringar kan genomföras och att man kan implementera effektiva samt proaktiva åtgärder. Således bör vi tillsammans jobba risk- och informationsbaserat.

Jessica Allenius
VD

Namn på expert: David Sällh
Titel på expert: Verkställande utskottschef

Stockholm den 11 01 2025